

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Навчально-науковий інститут «Каразінська школа бізнесу»
Кафедра управління та адміністрування

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач кафедри

Оксана НЕСТЕРЕНКО

Протокол № 1 від “26” серпня 2024 р.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС
дисципліни «Основи наукових досліджень»

для студентів _____	денної (заочної) форми навчання _____
рівень вищої освіти _____	перший (бакалаврський) _____
галузь знань _____	05 «Соціальні та поведінкові науки» _____
спеціальність _____	051 «Економіка» _____
освітня програма _____	«Бізнес-аналітика та міжнародна статистика» _____

Розробник(и): Чала Тетяна Георгіївна, к.е.н., доцент, доцент зво кафедри
статистики, обліку та аудиту

2024 / 2025 навчальний рік

ЗМІСТ

1. Робоча програма навчальної дисципліни
2. Методичні рекомендації для виконання курсових, лабораторних, практичних, самостійних робіт тощо
3. Приклади завдань семестрових екзаменів (письмових залікових робіт)

1. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра управління та адміністрування

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан економічного факультету

Віталій ДЯЧЕК

27 серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Основи наукових досліджень»

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ перший (бакалаврський)

галузь знань _____ 05 «Соціальні та поведінкові науки»

спеціальність _____ 051 «Економіка»

освітня програма _____ «Бізнес-аналітика та міжнародна статистика»

спеціалізація _____

вид дисципліни _____ обов'язкова

факультет _____ економічний

2024 / 2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою економічного факультету
“_27_” серпня 2024 року, протокол № _11_

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Тетяна ЧАЛА, доцент закладу вищої освіти кафедри статистики, обліку та аудиту ХНУ
імені В. Н. Каразіна, канд. екон. наук, доцент.

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Програму схвалено на засіданні кафедри статистики, обліку та аудиту

Протокол від “26” серпня 2024 року № 1

Завідувач кафедри статистики, обліку та аудиту

Оксана НЕСТЕРЕНКО

(підпис)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми (керівником проектної групи)
«Бізнес-аналітика та міжнародна статистика»
(назва освітньої програми)

Гарант освітньо-професійної програми
(керівник проектної групи) «Бізнес-аналітика та міжнародна статистика»

Юлія ГЛУШАЧ

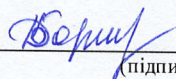
(підпис)

Програму погоджено науково-методичною комісією
економічного факультету

(назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна)

Протокол від “_27_” вересня 2024 року № _1_

Голова науково-методичної комісії

Дар'я ЗАГОРСЬКА

(підпис)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «**Основи наукових досліджень**» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки **бакалавра** спеціальності (напряму) 051 «Економіка» освітня програма «Бізнес-аналітика та міжнародна статистика»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є формування знань з методології, системи методів, методики та організації науково-дослідної діяльності, а також набуття необхідних практичних навичок до її проведення.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- теоретична підготовка з питань методології та організації процесу наукового дослідження;
- оволодіння методами дослідницької роботи та набуття практичних навичок з її проведення.

Програмні компетентності за освітньою програмою:

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК10. Здатність бути критичним і самокритичним.

1.3. Кількість кредитів – 5 кредитів ECTS.

1.4. Загальна кількість годин – 150 годин.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни

Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
1-й	1-й
Лекції	
32 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	4 год.
Лабораторні заняття	
-	-
Самостійна робота	
86 год.	140 год.
у т.ч. індивідуальні завдання	
-	-

1.6. Заплановані результати навчання

РН.6. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.

РН.13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.

РН.15. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

РН.16. Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки.

РН.17. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально- економічних наслідків.

РН.20. Оволодіти навичками усної та письмової професійної комунікації державною та іноземною мовами.

РН.21. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

РН.23. Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення.

Після вивчення дисципліни студенти повинні:

знати:

- описувати підходи до розроблення програми дослідження певного об'єкту, явища чи процесу;
- узагальнювати свій дослідницький проект в одному реченні;
- визначати загальнонаукові, конкретно-наукові та спеціальні методи наукових досліджень;
- ідентифікувати різні типи первинних і вторинних даних, виявляти їх суттєві особливості;
- визначати порядок систематизації, узагальнення та аналізу зібраних даних;

вміти:

- сформулювати відповіді на п'ять «Ws»: What? (Що?), Why? (Чому?), Who? (Хто?), Where? (Де?), When? (Коли?);
- застосовувати методи, доцільні для використання на емпіричному й теоретичному рівнях досліджень;
- формувати етапи (кроки) процесу дослідження за обраною темою;
- використовувати необхідні методи й способи формування вибіркової сукупності;
- розробляти рекомендації щодо проведення анкетування, інтерв'ю та фокус-груп;
- використовувати джерела інформації про міжнародні статистичні класифікації у наукових дослідженнях;
- формувати необхідні масиви статистичної інформації із використанням бази даних ООН зі статистики міжнародної торгівлі товарами та послугами (UN Comtrade Database);
- володіти технікою написання рефератів, наукових статей, тез доповідей і підготовки доповідей;
- володіти технікою візуалізації результатів наукового дослідження;
- представляти та презентувати результати наукових досліджень.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретичні засади методології наукового дослідження

Тема 1. Сутність науки і наукових досліджень

Визначення понять «наука» та «наукове дослідження». Сутність наукового знання. Мета дослідження. Типи дослідження та їх особливості. Обговорення питань, що передують дослідженню. П'ять 'WS'.

Тема 2. Методологія та методи наукового дослідження

Методологія наукового дослідження, її види та функції. Методологія як система наукових принципів, на основі яких базується дослідження. Функції методології. Філософська, або фундаментальна, методологія. Загальнонаукова методологія. Загальнонаукові принципи дослідження: історичний, термінологічний, функціональний, системний, когнітивний (пізнавальний) та ін. Конкретнонаукова методологія.

Методи і техніка дослідження. Класифікація методів наукового пізнання. Методи, що застосовуються на емпіричному й теоретичному рівнях досліджень. Методи, що використовуються з метою збору інформації, вивчення джерел, спостереження, опитування та ін. Методи обробки та аналізу зібраних даних. Кількісний та якісний аналіз даних.

Тема 3. Основні етапи процесу дослідження

Формулювання проблеми та теми дослідження. Детальний огляд літератури (джерел) за темою дослідження. Розвиток гіпотези дослідження. Постановка мети і завдань дослідження. Підготовка та визначення дизайну дослідження. Вибір методів дослідження. Збір даних, необхідних для проведення дослідження. Обробка та узагальнення даних. Аналіз даних та інтерпретація отриманих результатів. Підготовка наукових публікацій, представлення та презентація результатів досліджень.

Тема 4. Інформаційне забезпечення наукового дослідження

Підсистема інформації про об'єкт дослідження. Первинна та вторинна інформація. Спеціальні вибіркові дослідження. Опитування населення, спеціалістів, експертиза. Методи і засоби збору даних. Основи теорії статистичного спостереження. Сучасні джерела та носії інформації, особливості їх використання. Вимоги, що пред'являються до статистичних даних та статистичного спостереження. Поняття про статистичне зведення. Види та аналітичні функції статистичних групувань. Структурні, типологічні, аналітичні групування. Ряд розподілу як основа групувань.

Тема 5. Вибіркове спостереження в наукових дослідженнях

Вибіркова сукупність. Характеристика етапів вибіркового спостереження. Проста випадкова вибірка: повторна й безповторна. Визначення середньої квадратичної помилки простої випадкової повторної й безповторної вибірки. Довірчий інтервал і довірча ймовірність. Визначення граничної помилки вибірки для простої випадкової повторної й безповторної вибірки. Основні способи формування вибірових сукупностей, що забезпечують репрезентативність вибірових оцінок: систематична, стратифікована й серійна вибірки; багатоступенева й багатофазна вибірки. Велика й мала вибірка. Визначення граничної помилки при проведенні великої й малої вибірок. Визначення мінімально достатнього обсягу вибірки.

Розділ 2. Практичні аспекти наукових досліджень

Тема 6. Збір первинних даних

Збір первинних якісних даних. Індивідуальне детальне інтерв'ювання. Опитування експертів. Робота з фокус-групами. Сутність наукового спостереження. Сутність опитування як

методу збору даних. Види опитувань. Переваги та недоліки різних видів опитувань. Правила анкетування. Сутність експерименту як методу збору даних.

Тема 7. Уніфікація метаданих на основі міжнародних класифікацій

Роль класифікацій у наукових дослідженнях. Принципи статистичної класифікації. Основні міжнародні статистичні класифікації. Створення та розвиток інтегрованої системи міжнародних статистичних класифікацій. Гармонізація статистичних класифікацій. Класифікації видів економічної діяльності (ISIC, rev. 4; NACE, rev. 2; КВЕД–2010). Класифікації основної продукції (СРС, rev. 2.1; СРА, rev. 2.1; СКП – 2011). Гармонізована система опису та кодування товарів – (HS; CN; УКТЗЕД – 2013). Класифікація інституціональних одиниць за секторами економіки (KICE). Основні джерела інформації про міжнародні статистичні класифікації

Тема 8. Збір вторинних даних

Бази даних, як інформаційне джерело наукових досліджень.

Різновиди баз даних, їх застосування. Електронні інформаційні джерела за обраною темою наукового дослідження. База даних ООН з міжнародної торгівлі товарами та послугами (UN Comtrade Database).

Тема 9. Оприлюднення результатів наукового дослідження. Наукові публікації, їх види та структура

Наукова публікація: поняття, функції, основні види. Результати наукової діяльності: реферати; курсові, кваліфікаційні роботи; тези доповідей; статі; монографії; методичні та практичні матеріали тощо.

Наукова стаття як один із основних видів публікацій. Структурні елементи наукової статті.

Тема 10. Процес представлення та презентації результатів наукового дослідження

Систематизація результатів дослідження. Викладення результатів дослідження у формі реферату, наукової статті, тез доповіді, звіту про виконану науково-дослідну роботу, магістерської роботи. Зміст і форма основних структурних частин наукової роботи. Особливості обґрунтування теми наукових досліджень. Науковий апарат дослідження, наукова новизна результатів. Правила оформлення результатів наукових досліджень. Посилання на джерела. Бібліографічні посилання в основному тексті роботи. Правила цитування. Немовні засоби передачі інформації. Характеристика простих, групових та комбінаційних таблиць, що вибираються в залежності від цілі їх побудови. Правила складання таблиць. Статистичні графіки. Аналітичне значення статистичних графіків. Значення графіків в узагальнені статистичної інформації. Список використаних джерел і його оформлення.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Теоретичні засади методології наукового дослідження												
Тема 1. Сутність науки і наукових досліджень	10	2	2			6	12,5	0,5	-			12
Тема 2. Методологія та методи наукового дослідження	10	2	2			6	13	0,5	0,5			12
Тема 3. Основні етапи процесу дослідження	10	2	2			6	13	0,5	0,5			12
Тема 4. Інформаційне забезпечення наукового дослідження	14	4	4			6	13	0,5	0,5			12
Тема 5. Вибіркове спостереження в наукових дослідженнях	15	4	4			7	13,5	1	0,5			12
Разом за розділом 1	59	14	14			31	65	3	2			60
Розділ 2. Практичні аспекти наукових досліджень												
Тема 6. Збір первинних даних	15	4	4			7	13,5	1	0,5			12
Тема 7. Уніфікація метаданих на основі міжнародних класифікацій	11	2	2			7	12,5	0,5	-			12
Тема 8. Збір вторинних даних	15	4	4			7	13	0,5	0,5			12
Тема 9. Оприлюднення результатів наукового дослідження. Наукові публікації, їх види та структура	15	4	4			7	13	0,5	0,5			12
Тема 10. Представлення та презентація результатів наукового дослідження	15	4	4			7	13	0,5	0,5			12
Разом за розділом 2	71	18	18			35	65	3	2			60
Контрольна робота	20	-	-			20	20	-	-			20
Усього годин	150	32	32			86	150	6	4			140

* структура навчальної дисципліни (години на вивчення) може змінюватись у зв'язку із змінами законодавства, ступенем засвоєння матеріалу студентами, коригуванням структури навчального року (графіку навчального процесу) тощо. Можлива зміна послідовності розкриття навчального матеріалу в межах окремого розділу або теми, але так, щоб не порушувалась загальна логіка його викладу.

4. Теми семінарських (практичних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Сутність науки і наукових досліджень	2	-
2	Тема 2. Методологія та методи наукового дослідження	2	0,5
3	Тема 3. Основні етапи процесу дослідження	2	0,5
4	Тема 4. Інформаційне забезпечення наукового дослідження	4	0,5
5	Тема 5. Вибіркове спостереження в наукових дослідженнях	4	0,5
6	Тема 6. Збір первинних даних	4	0,5
7	Тема 7. Уніфікація метаданих на основі міжнародних класифікацій	2	-
8	Тема 8. Збір вторинних даних	4	0,5
9	Тема 9. Оприлюднення результатів наукового дослідження. Наукові публікації, їх види та структура	4	0,5
10	Тема 10. Представлення та презентація результатів наукового дослідження	4	0,5
	Разом	32	4

5. Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота студента включає: опрацювання навчального матеріалу, підготовку до практичних занять, підготовку до поточного контролю, створення доповіді (презентації) за обраною науковою темою, виконання індивідуальної розрахункової роботи та підготовку до підсумкового контролю (екзамену).

Зміст самостійної роботи студента за дисципліною (опрацювання навчального матеріалу) визначається кількістю годин на підготовку до:

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Проробка конспекту лекції, вивчення рекомендованої літератури по темах, які викладаються на лекціях	21	64
2	Підготовка до практичних занять	21	32
3	Виконання контрольної роботи з курсу	24	20
4	Підготовка до підсумкового контролю (заліку)	20	24
	Разом	86	140

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено.

7. Методи навчання

При викладанні дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» для активізації навчального процесу передбачено використання таких сучасних навчальних технологій як проблемні лекції, міні-лекції, дискусії, робота в малих групах та ін.

Проблемні лекції спрямовані на розвиток логічного мислення студентів. Коло питань теми лекції обмежується кількома ключовими моментами, й увага студентів має бути сконцентрована на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках. При проведенні проблемної лекції має бути розданий друкований матеріал і виділені головні висновки з питань, що розглядаються.

При викладанні лекційного матеріалу студентам пропонуються питання для самостійного розмірковування. При цьому лектор ставить питання, які спонукають студента шукати вирішення проблемної ситуації. Така ситуація змушує студентів сконцентруватися, й почати активно мислити в пошуках правильної відповіді.

На початку проведення проблемної лекції необхідно чітко сформулювати проблему, яку необхідно вирішити студентам. При викладанні лекційного матеріалу слід уникати прямої відповіді на поставлені питання, а висвітлювати матеріал, таким чином, щоб отриману інформацію студент міг використати при вирішенні проблеми.

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доведень та узагальнень. На початку проведення міні-лекції за обраними темами лектор акцентує увагу студентів на необхідності представити викладений лекційний матеріал у так званому структурно-логічному вигляді. На розгляд виносять питання, які зафіксовані в плані лекцій, але викладають їх стисло. Лекційне заняття, проведене в такий спосіб, пробуджує в студента активність та увагу до сприйняття матеріалу, а також спрямовує його на використання системного підходу при відтворенні інформації, яку він отримав під час лекції.

Проблемні лекції та міні-лекції доцільно поєднувати з такою формою активізації навчального процесу, як робота в малих групах.

Робота в малих групах дає змогу структурувати лекційні або практичні заняття за формою та змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування досвіду соціального спілкування. Після висвітлення проблеми (проблемна лекція) або стислого викладення матеріалу (міні-лекція) студентам пропонується об'єднатися в групи по 5-7 осіб та представити наприкінці заняття своє бачення та сприйняття матеріалу, тобто виступити перед аудиторією з результатами роботи групи.

Дискусії передбачають обмін думками та поглядами учасників щодо певної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди й переконання, виробляють уміння формулювати думки й висловлювати їх, учать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Кейс-метод – метод аналізу конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів, і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу.

8. Методи контролю

Оцінювання знань здобувачів з дисципліни передбачає всі види занять, передбачених навчальним планом. Під час вивчення дисципліни застосовуються такі методи оцінювання знань:

- *поточний контроль* здійснюється на практичних заняттях під час усної співбесіди зі здобувачами за результатами виконання домашніх завдань, перевірки розв'язання типових задач; перевірки розв'язання нетипових задач на використання знань в практичних ситуаціях;
- *проміжний контроль* проводиться за допомогою оцінювання презентації результатів виконаних частин контрольної роботи;
- *підсумковий контроль* передбачає проведення заліку з усього курсу.

Поточне оцінювання знань студентів здійснюється під час проведення практичних, і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є:

- активність та результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни;
- відвідування занять;
- виконання контрольної роботи.

Контроль систематичного виконання самостійної роботи та активності на практичних заняттях проводиться за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;
- ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;

– уміння поєднувати теорію із практикою при розгляді практичних ситуацій, розв’язанні задач, проведенні розрахунків при виконанні індивідуальних завдань, та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

– оволодіння методами економіко-статистичної обробки даних із використанням комп’ютерних технологій;

– логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, уміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

При оцінюванні практичних занять увага приділяється також їх якості та самостійності, своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу). Якщо якась із вимог не буде виконана, то оцінка буде знижена.

Проміжний контроль рівня знань передбачає виявлення опанування студентом лекційного матеріалу та вміння застосування його для вирішення практичної ситуації й презентації результатів проведених досліджень.

Підсумковий контроль за курсом – у формі заліку.

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку) здобувач вищої освіти повинен набрати **не менше 10 балів** з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи, індивідуального завдання.

Залік здійснюється за заліковими завданнями, які містять три питання (два теоретичних питання і одне практичне завдання) і тести. Вони дають можливість здійснити оцінювання знань студента за дисципліною. Залікове завдання оцінюється за дворівневою шкалою.

9. Схема нарахування балів

Структура засобів контролю та схема нарахування балів із дисципліни наведені в таблиці.

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання															Залік	Сума
Поточний контроль										Всього	Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Індивідуальне завдання	Разом			
Розділ 1					Розділ 2											
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10							
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	20	40	-	60	40	100	

T1, T2 ... – теми розділів.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Критерії оцінювання результативності роботи студентів при виконанні самостійної роботи

1. Рівень самостійності студента

- під керівництвом викладача;
- консультація викладача;
- самостійно.

2. *Сформованість навчально-інформаційних умінь* (роботи з підручником, володіння різними способами читання, складання плану, рецензій, конспекту, вміння користуватися бібліотекою, спостереження, експеримент тощо)

3. *Сформованість навчально-інтелектуальних умінь* (визначення понять, аналіз, синтез, порівняння, класифікація, систематизація, узагальнення, абстрагування, вміння відповідати на запитання, виконувати творчі завдання тощо);

4. *Рівень сформованості фахових методичних вмінь* (вміння застосовувати на практиці набуті знання):

– низький – володіння умінням здійснювати первинну обробку навчальної інформації без подальшого її аналізу;

- середній – уміння вибирати відомі способи дій для виконання фахових завдань;
- достатній – застосовує набуті знання у стандартних практичних ситуаціях;
- високий – володіння умінням творчо-пошукової діяльності.

Критерії оцінювання здобувачів вищої освіти у ході поточного контролю

Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння певного матеріалу, вироблених навичок проведення розрахункових завдань, умінь самостійно опрацьовувати тексти, здатності осмислити зміст теми чи розділу, умінь публічно чи письмово представити певний матеріал (презентація).

Якісними критеріями оцінювання виконання завдань поточного контролю є:

1. Повнота відповіді або виконання завдання:

- елементарна;
- фрагментарна;
- повна;
- неповна.

2. Рівень сформованості логічних умінь:

- елементарні дії;
- операція, правило, алгоритм;
- правила визначення понять;
- формулювання законів і закономірностей;
- структурування суджень, доводів, описів.

Критерії оцінювання здобувачів вищої освіти за підготовку контрольної роботи

Контрольна робота виконується за «Методичними вказівками до виконання контрольної роботи з дисципліни». Максимальна оцінка за виконання завдань контрольної роботи – 40 балів.

Виконання завдань оцінюється за такими критеріями:

1) теоретичне питання:

- повнота й ґрунтовність викладу;
- аргументованість тверджень;
- суб'єктне усвідомлення змісту;
- термінологічна коректність;

2) практичне завдання:

- технологічна грамотність;
- методична грамотність;
- обґрунтованість висновків;
- правильність оформлення.

Шкала оцінювання контрольної роботи

Кількість балів	Теоретичне питання	Практичне завдання
31-40	Повне засвоєння та суб'єктне усвідомлення матеріалу. Твердження чітко аргументовані. Продemonстровано термінологічну грамотність	Продemonстровано методичну й технологічну грамотність. Методичні рішення обґрунтовано. Оформлення відповідає вимогам.
21-30	Повне засвоєння матеріалу, але недостатнє суб'єктне його усвідомлення. Нечітка аргументація тверджень. Часткова термінологічна некоректність.	Наявність незначних методичних і технологічних помилок, а також помилок в оформленні роботи. Методичні рішення обґрунтовано.
11-20	Часткове засвоєння матеріалу, суб'єктне його не усвідомлення. Аргументація відсутня. Термінологічна неграмотність.	Наявність значної кількості методичних і технологічних помилок, а також в оформленні роботи.
0-10	Теоретичний матеріал не засвоєно. Аргументація відсутня. Термінологічна неграмотність.	Методична й технологічна неграмотність. Неправильне оформлення роботи.

Критерії оцінювання здобувачів вищої освіти за виконання залікової роботи

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 10 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи, представленої контрольної роботи.

Оцінювання знань студента проводиться за дворівневою шкалою (відмінно, добре, задовільно – зараховано; незадовільно – не зараховано) За залік студент може отримати максимум 40 балів:

1. Для отримання оцінки 5 (відмінно) студент повинен:

- укластися у встановлений строк підготовки відповіді;
- викласти теоретичний матеріал чітко, коротко, зв'язно й обґрунтовано;
- навести вірне рішення задачі та тестів.

2. Для одержання оцінки 4 (добре) студент повинен:

- укластися у встановлений строк підготовки відповіді;
- викласти теоретичний матеріал обґрунтовано й зв'язно;
- навести вірне рішення задачі;
- можливі помилки при відповіді на тести.

3. Для отримання оцінки 3 (задовільно) студент повинен:

- викладати теоретичний матеріал у доступній для розуміння формі;
- можливі помилки при розв'язанні задачі та тестів.

4. Оцінку 2 (незадовільно) отримують студенти, відповіді яких можуть бути оцінені нижче вимог, сформульованих у попередньому пункті.

Кожний пункт залікового завдання оцінюється окремо. Загальна оцінка дорівнює сумі оцінок за кожне завдання.

Зведена шкала оцінювання роботи студентів з дисципліни

Види робіт	Максимум балів
Поточний контроль на заняттях	20
Контрольна робота	40
РАЗОМ	60
<i>Залік</i>	40
ВСЬОГО	100

Шкала оцінювання залікової роботи:

- за кожен правильну відповідь на теоретичні питання завдань № 1 і 2 студент одержує по 10 балів;
- за правильно виконане завдання № 3 (тести) студент одержує 20 балів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою
	для дворівневої шкали оцінювання
90–100	зараховано
70–89	
50–69	
1–49	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна

1. Чала Т.Г., Корепанов О.С., Лазебник Ю.О. Методологія та організація наукових досліджень. Методичні вказівки до виконання контрольної роботи для студентів денної та заочної форми навчання. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. 51 с.
2. Написання кваліфікаційної роботи : методичні рекомендації для студентів спеціальності 051 «Економіка» другого (магістерського) рівня вищої освіти / уклад. : Корепанов Г.С., Корепанов О.С., Кущенко О.І. та ін. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2022. 31 с.
3. Методологія наукових досліджень: Навч. посіб. / А.П. Ладанюк, Л.О. Власенко, В.Д. Кишенько. Київ : Видавництво Ліра-К, 2018. 352 с.
4. Методологія наукових досліджень та приклади її використання: Навч. посібник. К.:НУХТ, 2022. 385 с.
5. Основи наукових досліджень : навчальний посібник / Мальська М., Паньків Н. Львів : Видавництво ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 226 с.
6. Dawson C. Introduction to Research Methods 5th Edition : A Practical Guide for Anyone Undertaking a Research Project Little, Brown Book Group, 2019. 160 p.
7. What Is a Research Methodology? Steps & Tips. 2019. URL: <https://www.scribbr.com/dissertation/methodology/>
8. What Is Research Methodology? (Why It's Important and Types). Career development. INDEED. 2023. URL: <https://www.indeed.com/career-advice/career-development/research-methodology>.

Допоміжна

1. Чала Т.Г., Савченко Д. Б. Методологічні аспекти збору первинних даних: порівняння поведінки споживачів послуг з миття автомобілів в Україні, Європі та США. *Бізнес Інформ*. 2023. № 12. С. 135–143. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2023-12_0-pages-135_143.pdf
2. Чала Т.Г., Туманов О.О. Інформаційне забезпечення статистичного вивчення соціальних медіа. *Проблеми економіки*. 2019. №4. С. 239–249. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2019-4-239-249>
3. Чала Т.Г. Уніфікація міжнародних підходів до модернізації, упорядкування та узгодження стандартів виробництва статистичної інформації. *Стійкий розвиток національної економіки: актуальні проблеми та механізми забезпечення*: матеріали VI міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (27.04.2023 р.). Кривий Ріг: Донецький нац. ун-т ек-ки і торг. ім. М. Туган-Барановського, 2023. С. 32–36.
4. Черненко Д. І., Корепанов Г. С., Парфенцева Н. О., Чала Т. Г. Формування системи метаданих для забезпечення управління взаємодією зі стейкхолдерами. *Бізнес Інформ*. 2019. № 10. С. 238–244. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2019-10_0-pages-238_244.pdf
5. Pandey P. Research Methodology: Tools and Techniques / Dr. Prabhat Pandey, Dr. Meenu Mishra Pandey – Bridge Center, 2015. 118 p.
6. Skovdal Morten, Cornish Flora. Qualitative Research for Development A guide for practitioners, Practical Action Publishing Ltd, 2015. 224 p.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Інформаційний портал / Офіційний сайт Верховної Ради України. URL : <http://www.rada.gov.ua>.
2. Статистична інформація / Державна служба статистики України / Офіційний сайт державної служби статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. UNSD Classifications Registry. Statistics Division. Department of Economic and Social Affairs. URL : <https://unstats.un.org/unsd/classifications/Econ/registry/>
4. UN Comtrade Database. United Nations. URL : <https://comtradeplus.un.org>.

12. Особливості навчання за денною формою в умовах дії обставин непереборної сили

В умовах дії форс-мажорних обмежень освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/розпоряджень ректора/проректора або за змішаною формою навчання, або повністю дистанційно в синхронному режимі.

У разі проведення екзамену/заліку в дистанційній формі використовується LMS платформа Moodle з автентифікацією здобувача у режимі відеоконференції з Zoom. Реєстрація (допуск до складання) учасників освітнього процесу, а також обмін контрольними (підсумковими) завданнями та відповідями на них здійснюється винятково з корпоративної електронної пошти Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (домен – karazin.ua) із забезпеченням академічної доброчесності. При проведенні екзамену/заліку в дистанційній формі використовуються технічні і програмні засоби, які дозволяють забезпечити аудіо- і відео- фіксацію.

**2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ
КУРСОВИХ, ЛАБОРАТОРНИХ, ПРАКТИЧНИХ,
САМОСТІЙНИХ РОБІТ ТОЩО**

Тематика та плани практичних занять

Практичні заняття проводяться з метою:

- закріплення студентом теоретичних знань, отриманих на лекційних заняттях або в результаті самостійного вивчення необхідного матеріалу, а також впродовж виконання індивідуальної науково-дослідної роботи (контрольної роботи);

- отримання практичних навиків проведення науково-дослідної роботи;
- проведення попереднього контролю знань, умінь і навичок студентів.

Під час проведення практичних занять організовується дискусія навколо попередньо визначених тем, до яких студенти готують доповіді, а також обговорюються проблемні питання, на які мають бути знайдені відповіді в результаті дискусії.

На практичних заняттях у студентів мають сформуватися вміння і навички виконання деяких видів науково-дослідної роботи, пов'язаної з обраною тематикою з використанням прикладних комп'ютерних програм.

У процесі проведення практичного заняття студенти самостійно чи у групах (як малих, так і великих) вирішують запропоновані завдання різного рівня складності.

Після формулювання загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів здійснюється розв'язування завдань з їх обговоренням, розв'язування контрольних завдань, тестовий контроль, їх перевірка і оцінювання.

З метою виявлення рівня засвоєння матеріалу викладачем проводиться перевірка і обговорення роботи, яку виконували студенти, а також підбиття підсумків з отриманням студентами відповідної оцінки в залежності від результатів виконаної роботи.

Слід зазначити, що проведення практичних занять вимагає попередньо підготовлений матеріал (тести, різні завдання тощо).

За підсумками кожного практичного заняття фіксуються оцінки, які враховуються при виставленні поточної модульної оцінки з даної навчальної дисципліни.

План проведення практичних занять

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Тема 1. Сутність науки і наукових досліджень – 1 бал

Перелік основних завдань:

1. Обговорення питань, що передують науковому дослідженню.
2. Ідентифікація різних типів наукового дослідження.

Питання для дискусії:

1. У чому полягає науковий підхід до проведення дослідження?
2. Специфіка розробки і організації наукових досліджень в менеджменті.
3. Необхідність відповіді на п'ять 'Ws'.

Література:

1. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / В. В. Ковальчук, Л. М. Моїсєєв – К. ; ВД «Професіонал», 2007. – 240 с.

Тема 2. Методологія та методи наукового дослідження – 1 бал

Перелік основних завдань:

1. З'ясування сутності основних методів емпіричного пізнання, їх сутності.
2. Аналіз зв'язку між емпіричним і теоретичним знанням.
3. Вивчення основних рис і особливостей розроблення методики дослідження.

Питання для дискусії:

1. Загальнонаукові принципи дослідження: історичний, термінологічний, функціональний, системний, когнітивний (пізнавальний) та ін.
2. Які особливості притаманні конкретнонауковій методології?
3. Порівняльна характеристика індуктивного і дедуктивного умовиводів.

Література:

1. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / В. В. Ковальчук, Л. М. Моїсєєв – К. ; ВД «Професіонал», 2007. – 240 с.

Тема 3. Основні етапи процесу дослідження – 1 бал

Перелік основних завдань:

1. Характеристика основних етапів планування і проведення досліджень.
2. Формулювання проблеми дослідження.
3. Огляд наявної літератури по темі дослідження.

Питання для дискусії:

1. У чому полягає відмінність наукової проблеми та теми дослідження?
2. Для чого рекомендується сформулювати питання наукового дослідження?

Література:

1. Pandey P. Research Methodology: Tools And Techniques / Dr. Prabhat Pandey, Dr. Meenu Mishra Pandey – Bridge Center, 2015. – 118 p.

Тема 4. Інформаційне забезпечення наукового дослідження – 1 бал

Перелік основних завдань:

1. Характеристика методів і засобів збору даних для перевірки робочої гіпотези.
2. Методи збору первинних даних.
3. Переваги і недоліки роботи з вторинними даними.
4. Сутність наукового спостереження як методу збору.

Питання для дискусії:

1. Дати порівняльну характеристику типів даних, що використовуються при проведенні економічних досліджень.
2. Яким чином і у який спосіб може відбуватися формування інформаційної бази дослідження?

Література:

1. Pandey P. Research Methodology: Tools And Techniques / Dr. Prabhat Pandey, Dr. Meenu Mishra Pandey – Bridge Center, 2015. – 118 p.

Тема 5. Вибіркове спостереження в наукових дослідженнях – 1 бал

Перелік основних завдань:

1. Оцінка надійності результатів вибіркового спостереження.
2. Характеристика основних цілей та підходів до вибіркового спостереження.
3. Загальні принципи здійснення простої випадкової вибірки.
4. Розрахунок обсягу вибірки.

Питання для дискусії:

1. Яким чином відбувається формування вибірових сукупностей?
2. Використання результатів великої й малої вибірки.
3. У чому полягають проблеми, пов'язані з вибіровим спостереженням?

Література:

1. Єріна А. М. Статистика : підручник / А. М. Єріна, З. О. Пальян. – К. : КНЕУ, 2010. – 351 с.
2. Кулинич О. І. Теорія статистики : підручник / О. І. Кулинич, Р. О. Кулинич. – 5-те вид. перероб. і доп. – К. : Знання, 2010. – 239 с.
3. Статистика: навчально-методичний посібник / О. С. Корепанов, Ю. О. Лазебник, Т. В. Пономарьова, В. М. Соколов, Т. Г. Чала. – Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2014. – 154 с.

Розділ 2. Практичні аспекти наукових досліджень

Тема 1. Збір первинних даних – 1 бал

Перелік основних завдань:

1. Визначення режимів збору даних.
2. Організаційні та методичні чинників успішного фокус-групового дослідження.
3. Встановлення цілей анкетування.
4. Структурування індивідуальних та групових інтерв'ю.

Питання для дискусії:

1. У чому полягає сутність експерименту як методу збору даних?

2. Необхідність дотримання основних правил ефективного інтерв'ювання.
3. Визначення різних форм, які можуть приймати особисті інтерв'ю.
4. Відкриті та закриті питання: переваги і недоліки.

Література:

1. Pandey P. Research Methodology: Tools And Techniques / Dr. Prabhat Pandey, Dr. Meenu Mishra Pandey – Bridge Center, 2015. – 118 p.

Тема 2. Уніфікація метаданих на основі міжнародних класифікацій – 1 бал

Перелік основних завдань:

1. Основні цілі розробки бази даних класифікацій.
2. Роль класифікацій у наукових дослідженнях.
3. Міжнародне сімейство економічних і соціальних класифікацій.

Питання для дискусії:

1. Розвиток інтегрованої системи міжнародних статистичних класифікацій.
2. У чому полягають проблеми, пов'язані з класифікацією інституціональних одиниць за видами діяльності?

Література:

1. Реєстр класифікацій ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://unstats.un.org/unsd/cr/ registry/](http://unstats.un.org/unsd/cr/registry/).
2. Статистичний сервер метаданих Євростату РАМОН [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/>.
3. Класифікатори (класифікації). Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

Тема 3. Збір вторинних даних – 1 бал

Перелік основних завдань:

1. Характеристика принципів побудови тематичних баз даних.
2. Характеристика інформаційної системи охорони здоров'я.
3. Порівняльна характеристика основних джерел світової торговельної статистики.

Питання для дискусії:

1. Ідея інтелектуально аналізу даних.
2. У чому полягає проблема «Великих даних» (Big data)
3. Як функціонує система електронної комерції.

Література:

1. База даних ООН з міжнародної торгівлі товарами та послугами (UN Comtrade Database) [Електронний ресурс]. – ООН, Режим доступу: <http://comtrade.un.org/>

Тема 4. Узагальнення та аналіз даних – 1 бал

Перелік основних завдань:

1. Характеристика видів та аналітичних функцій статистичних групувань.
2. Побудова рядів розподілу.
3. Побудова таблиць спряженості.
4. Розрахунок основних показників рядів розподілу.

Питання для дискусії:

1. Основні статистичні методи аналізу даних.
2. З якою метою здійснюється перегрупування даних (вторинні групування)?

Література:

1. Єріна А. М. Статистика : підручник / А. М. Єріна, З. О. Пальян. – К. : КНЕУ, 2010. – 351 с.
4. Кулинич О. І. Теорія статистики : підручник / О. І. Кулинич, Р. О. Кулинич. – 5-те вид. перероб. і доп. – К. : Знання, 2010. – 239 с.
5. Статистика: навчально-методичний посібник / О. С. Корепанов, Ю. О. Лазебник, Т. В. Пономарьова, В. М. Соколов, Т. Г. Чала. – Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2014. – 154 с.

Тема 5. Процес представлення та презентації результатів наукового дослідження – 1 бал

Перелік основних завдань:

1. Характеристика форм представлення результатів наукового дослідження.
2. Основні вимоги до усної доповіді на науковій конференції.
3. Основні вимоги до змісту наукових статей.

Питання для дискусії:

1. Інтерпретація отриманих результатів наукового дослідження.
2. У чому полягають особливості наукового стилю викладу?

Приклади практичних задач

1. Для вивчення безробіття в регіоні проведена 5 %-ва механічна вибірка, що дала результати, наведені в табл.1.

Таблиця 1

Дані вивчення безробіття в регіоні

Тривалість відсутності роботи, міс.	Число безробітних, осіб
До 3	42
3–6	136
6–9	205
9–12	298
12–15	163
15–18	85
18 і більше	71
Разом	1000

Визначте:

- 1) середню тривалість відсутності роботи в опитаних;
- 2) частку осіб, які не мають роботи більше 1 року.

Поширте отримані розрахунки на генеральну сукупність, вважаючи вибірку безповторною.

2. З 10 % опитаних покупців супермаркету 60 % задоволені асортиментом товарів і якістю обслуговування. Яка повинна бути чисельність вибірки, щоб похибка частки не перевищувала 0,05 (з імовірністю 0,954)?

3. У порядку повторного вибіркового обстеження вартості покупки 200 покупців при одному відвідуванні магазину встановлено, що середні витрати покупця склали 500 грн, а дисперсія витрат – 25. Необхідно визначити точність вибіркового спостереження, розрахувати розмір середньої похибки вибірки, поширити отримані розрахунки на генеральну сукупність.

4. Із 820 працівників підприємства взята випадкова безповторна вибірка з 82 чоловік. Середній зарібок для цих працівників склав 2540 грн, а середнє квадратичне відхилення – 150 грн.

Потрібно з довірчою ймовірністю 0,954 визначити:

- 1) середню місячну зарплату на підприємстві;
- 2) суму витрат підприємства на заробітну плату.

5. За даними попереднього вибіркового спостереження коефіцієнт варіації цін на картоплю, що продається на міському ринку, виявився рівним 18 %. Визначте, скільки необхідно відібрати продавців картоплі, щоб з імовірністю 0,954 відносна гранична похибка вибірки не перевищувала 10 %?

6. Для аналізу вікової структури населення міста із чисельністю жителів 2 млн чоловік проведена випадкова безповторна вибірка. У результаті було встановлено, що частка жінок у віці 16–54 років склала 32 %, частка чоловіків у віці 16–59 років – 31 %, частка населення у віці до 16 років – 14 %. Який повинен бути відсоток відбору, щоб з імовірністю 0,954 похибка частки по зазначених групах населення не перевищувала 1 % ?

7. При проведенні 5 %-го вибіркового обстеження супермаркетів міста було встановлено, що один касир обслуговує в середньому 15 покупців у годину при середньому квадратичному відхиленні 8 чоловік. Обстежено 10 магазинів. З якою ймовірністю можна стверджувати, що відносна гранична похибка вибірки не перевищить 5 % ?

8. При перевірці ваги розфасованої гречки на підприємстві методом випадкової безповторної вибірки було відібрано 256 пакетів. У результаті була встановлена середня вага пакетів рівна 1000 г. При середньому квадратичному відхиленні 12 г. Необхідно визначити межі, у яких знаходиться середня вага пакета з імовірністю 0,9954

9. Скільки виробів потрібно обстежити при повторному відборі для визначення долі нестандартної продукції з точністю 2 % при ймовірності 0,954? Доля нестандартної продукції за даними пробного обстеження становить приблизно 10 %.

10. Необхідно визначити чисельність вибірки при обстеженні з ймовірністю 0,954 вільного часу магістрів спеціальності «Менеджмент» ХНУ ім. В. Н. Каразіна впродовж одного тижня.

11. Відповідно до Класифікації видів економічної діяльності (КВЕД) наведено склад валової доданої вартості (ВДВ) за видами економічної діяльності в Україні за 2021 р. (СНР – 2008) – дані табл. 2.

Таблиця 2

Валова додана вартість за видами економічної діяльності в Україні за 2021 р.

(у фактичних цінах; млн грн)

Вид економічної діяльності	ВДВ
Сільське, лісове та рибне господарство	236003
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	94824
Переробна промисловість	239066
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	54155
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	9523
Будівництво	44671
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	288096
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	131209
Тимчасове розміщування й організація харчування	11531
Інформація та телекомунікації	67822
Фінансова та страхова діяльність	61334
Операції з нерухомим майном	110434
Професійна, наукова та технічна діяльність	53847
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	20786
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	94294
Освіта	83285
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	55628
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	12258
Надання інших видів послуг	12606

Необхідно розрахувати й проаналізувати структуру ВДВ за видами економічної діяльності.

12. Відповідно до Класифікації інституціональних одиниць за секторами економіки (KICE) наведено склад валового наявного доходу (ВНД) в Україні за IV квартал 2021 р. (СНР – 2008) – дані табл. 3.

Необхідно розрахувати й проаналізувати структуру ВНД за секторами економіки в Україні.

Таблиця 3

Валовий наявний дохід за секторами економіки в Україні за IV квартал 2021 р.

Сектор економіки	ВНД, млн грн
Нефінансові корпорації	83227
Фінансові корпорації	7381
Сектор загального державного управління	106817
Домашні господарства	404285
Некомерційні організації, що обслуговують домашні господарства	5820
Разом за інституціональними секторами економіки	607530

13. За даними статистичного спостереження підприємство «ІНТЕК» здійснює види економічної діяльності, наведені в табл. 4.

Таблиця 4

Додана вартість підприємства «ІНТЕК» за видами економічної діяльності

Вид економічної діяльності		Додана вартість, тис грн
Код	Найменування	
22.21	Виробництво плит, листів, труб і профілів із пластмас	36
22.22	Виробництво тари з пластмас	12
23.11	Виробництво листового скла	18
23.41	Виробництво господарських і декоративних керамічних виробів	52
41.10	Організація будівництва будівель	38
41.20	Будівництво житлових і нежитлових будівель	26
42.11	Будівництво доріг і автострад	16
42.12	Будівництво залізниць і метрополітену	43
58.11	Видання книг	46
58.14	Видання журналів і періодичних видань	19
59.11	Виробництво кіно- та відеофільмів, телевізійних програм	22
59.12	Компонування кіно- та відеофільмів, телевізійних програм	35

За наведеними даними розрахувати структуру доданої вартості на рівні класів, груп, розділів та секцій КВЕД, визначити ОВД даного підприємства методом «top-down».

14. Із використанням UN Comtrade Database отримати місячні дані за максимально можливий період про вартість і фізичні обсяги експорту з України

товару «Торф (включаючи торф'яний дрібняк), агломерований або неагломерований» («Peat (including peat litter), whether or not agglomerated»). Код товару за Гармонізованою системою опису та кодування товарів HS 2012 – 2703.00.

15. За допомогою опції «Visualize data» UN Comtrade Database проведіть візуальний аналіз міжнародної торгівлі Польщі за 2023 р.

16. Із використанням UN Comtrade Database отримати річні дані про вартість і фізичні обсяги імпорту кави в Україну в 2022 та 2023 рр. Визначити код товару за Гармонізованою системою опису та кодування товарів HS 2012.

17. Із використанням UN Comtrade Database отримати річні дані про вартість експорту з Франції в 2023 р. з розбивкою по країнам-торговим партнерам і видам товарів.

18. Із використанням UN Comtrade Database отримати максимально можливі щомісячні дані про вартість і фізичні обсяги світової торгівлі бавовною.

19. Із використанням UN Comtrade Database отримати річні дані про вартість і фізичні обсяги імпорту в Україну в 2022 та 2023 рр. товару «М'ясо великої рогатої худоби, заморожене, без кісток». Код товару за Міжнародною стандартною торговою класифікацією SITC Rev.4 – 011.22.

20. Із використанням UN Comtrade Database отримати максимально можливі щомісячні дані про вартість і фізичні обсяги імпорту в Україну товару «Ткані тканини з шовку або шовкових відходів». Код товару за Міжнародною стандартною торговою класифікацією SITC Rev.4 – 654.1.

ПЛАНІ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота студента включає: опрацювання навчального матеріалу, підготовку до практичних занять, підготовку до поточного контролю, створення доповіді (презентації) за обраною науковою темою, виконання індивідуальної розрахункової роботи та підготовку до підсумкового контролю (екзамену).

Зміст самостійної роботи студента за дисципліною (опрацювання навчального матеріалу) визначається кількістю годин на підготовку до:

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Проробка конспекту лекції, вивчення рекомендованої літератури по темах, які викладаються на лекціях	21	27
2	Підготовка до практичних занять	21	27
3	Виконання контрольної роботи з курсу	28	38
4	Підготовка до підсумкового контролю (екзамену)	20	20
	Разом	90	112

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ПИСЬМОВИХ САМОСТІЙНИХ РОБІТ

РОЗРАХУНКОВА КОНТРОЛЬНА РОБОТА

Контрольна робота є обов'язковою частиною самостійної роботи студента і полягає в проведенні науково-дослідної розрахункової роботи за обраним напрямком.

Завдання повинне бути оформлене акуратно, написано розбірливо, без скорочення слів (крім загальноприйнятих скорочень). Сторінки треба пронумерувати й залишити широкі поля (краще писати текст на одній стороні аркуша) для зауважень рецензента й виправлень (доповнень), внесених студентом після рецензування.

Наприкінці завдання варто навести список використаної літератури, складений відповідно до прийнятої послідовності. Спеціальна література викладається за абеткою із вказівкою автора, видавництва й року видання, сторінки, що містить використану інформацію.

Завдання повинне бути підписане студентом із наведенням дати його виконання.

Написання контрольної розрахунково-графічної роботи має сприяти глибшому засвоєнню студентами дисципліни, спонукає до ґрунтовного закріплення й перевірки знань, отриманих студентами в процесі вивчення навчального матеріалу, уміння застосовувати на практиці методи дослідження явищ і процесів.

Контрольна розрахунково-графічна робота оцінюються за критеріями:

- самостійності виконання;
- логічності та послідовності викладення матеріалу;
- повноти та глибини вирішення завдання;
- наявності ілюстрацій (таблиць, рисунків, схем й т. д.);
- кількості використаних джерел;
- обґрунтованості висновків;
- якості оформлення, презентації та захисту завдання.

Контрольна робота складається з *трьох частин*:

I. Визначення теоретичних та емпіричних методів наукового дослідження, а також висвітлення практичних прикладів використання визначених методів;

II. Збір первинних даних за обраною темою наукового дослідження.

III. Збір вторинних даних за обраною темою наукового дослідження

В ході написання контрольної роботи у студентів мають сформуватися *вміння і навички* виконання деяких видів науково-дослідної роботи, пов'язаної з обраною тематикою. Студенти повинні *демонструвати*:

- розуміння методів наукового дослідження;

– навички формування інформаційної бази наукового дослідження, використовуючи первинні та / або вторинні дані.

З метою виявлення рівня засвоєння матеріалу викладачем проводиться перевірка і обговорення роботи, яку виконали студенти, а також підбиття підсумків з отриманням студентами відповідної оцінки в залежності від результатів виконаної роботи та її презентації.

3. ПРИКЛАДИ ЗАВДАНЬ СЕМЕСТРОВОГО ЗАЛІКУ **(дворівнева шкала оцінювання)**

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Економічний факультет

Спеціальність «Економіка»

Освітньо-професійна програма: «Бізнес-аналітика та міжнародна статистика»

Семестр 1

Форма навчання: денна/заочна

Рівень вищої освіти : перший (бакалаврський)

Навчальна дисципліна: **Основи наукових досліджень**

Залікове завдання № 1*

1. Сутність поняття «наука».

2. Список використаних джерел і його оформлення.

3. Тести.

1. Ціль перевірки гіпотези в ході наукового дослідження:

- а) ознайомлення з явищем, або досягнення його нового розуміння;
- б) характеристика досліджуваного об'єкта або ситуації;
- в) визначення частоти, з якою відбувається явище або як воно пов'язане з чимось іншим;
- г) перевірка припущення про причинно-наслідковий зв'язок між змінними.

Відповіді: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

2. Метод пізнання, згідно з яким на основі висновків про часткове роблять висновки про загальне:

- а) дедукція; б) індукція; в) абстрагування; г) аналіз; д) синтез.

Відповіді: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г; 5) д.

3. Огляд літератури дозволяє:

- а) виявити основні теоретичні підходи і точки зору, які існують в досліджуваній сфері;
- б) критично оцінити існуючі методи дослідження і вибрати методи власного дослідження;
- в) розширити науковий кругозір;
- г) сформулювати висновки;

Відповіді: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г; 5) а, б, в; 6) б, в, г.

4. Існування «абсолютного» початку відліку, що характеризується відсутністю вимірюваної ознаки або властивості характерне для шкали:

- а) найменувань; б) порядку; в) інтервалів; г) відносин.

Відповіді: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

5. Визначте обсяг авторського аркушу:

- а) 1 друкована сторінка;
- б) 40 тис. друкованих знаків (без урахування розділових знаків та пропусків між словами);
- в) 20 сторінок друкованого тексту;
- г) 40 тис. друкованих знаків (з урахуванням розділових знаків та пропусків між словами);
- д) 22 сторінки друкованого тексту за умови приблизно 1800 знаків на сторінку.

Відповіді: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г; 5) д; 6) г, д.

6. Первинна інформація – це:

- а) інформація, яка є результатом безпосередніх експериментальних досліджень та опитування;
- б) інформація, яка є результатом збору, узагальнення та аналітико-синтетичної переробки інформації з різних джерел;
- в) інформація, представлена у натуральному вимірі;
- г) інформація, представлена у вартісному вимірі.

Відповіді: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

7. Вторинна інформація – це:

- а) інформація, представлена у вигляді відносних та середніх величин;
- б) інформація, яка є результатом безпосередніх експериментальних досліджень та опитування;
- в) інформація, яка є результатом збору, узагальнення та аналітико-синтетичної переробки інформації з різних джерел;
- г) інформація, представлена у кількісному вимірі.

Відповіді: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г.

8. В ході проведеного опитування респондент (жінка) зазначив, що його вік 44 роки. Насправді їй нещодавно виповнилося 50 років. Допущена помилка:

- а) випадкова; б) систематична; в) навмисна; а) ненавмисна.

Відповіді: 1) а; 2) б; 3) в; 4) б, в; 5) г.

9. Навчально-науковий стиль мовлення використовується для:

- а) передачі наукової інформації студентам, із урахуванням особливостей форм і засобів викладання;
- б) поширення наукових знань в широкому читацькому колі;
- в) забезпечення користувачів необхідною довідковою інформацією;
- г) обробки і концентрації наукової інформації з метою підвищення ефективності роботи з науковою літературою;
- д) викладу нових оригінальних наукових результатів.

Відповіді: 1) а; 2) б; 3) в; 4) г; 5) д.

10. Посторінкові посилання:

- а) нерозривною частиною основного тексту; б) винесені з тексту вниз сторінки;
- в) винесені за текст усієї роботи;

Відповіді: 1) а; 2) б; 3) в.

Затверджено на засіданні кафедри статистики, обліку та аудиту, протокол № 1 від 26.08.2024 р.

Зав. кафедри

(підпис)

Оксана НЕСТЕРЕНКО
(прізвище, ініціали)

Екзаменатор

(підпис)

Тетяна ЧАЛА
(прізвище, ініціали)

* За завдання № 1 і 2 – по 10 балів, за завдання № 3 – 20 балів. Всього – **40 балів**.

КРИТЕРІЇ ОЦІНОК НА ЗАЛІКУ

Оцінювання знань студента проводиться за 2-бальною шкалою (зараховано, незараховано):

Оцінювання знань студента проводиться за дворівневою шкалою (відмінно, добре, задовільно – зараховано; незадовільно – не зараховано) За залік студент може отримати максимум 40 балів:

1. Для отримання оцінки 5 (відмінно) студент повинен:

- укластися у встановлений строк підготовки відповіді;
- викласти теоретичний матеріал чітко, коротко, зв'язно й обґрунтовано;
- навести вірне рішення тестів.

2. Для одержання оцінки 4 (добре) студент повинен:

- укластися у встановлений строк підготовки відповіді;
- викласти теоретичний матеріал обґрунтовано й зв'язно;
- можливі помилки при відповіді на тести.

3. Для отримання оцінки 3 (задовільно) студент повинен:

- викладати теоретичний матеріал у доступній для розуміння формі;
- можливі помилки при розв'язанні тестів.

4. Оцінку 2 (незадовільно) отримують студенти, відповіді яких можуть бути оцінені нижче вимог, сформульованих у попередньому пункті.

Кожний пункт залікового завдання оцінюється окремо. Загальна оцінка дорівнює сумі оцінок за кожне завдання.

Шкала оцінювання залікової роботи:

– за кожную правильну відповідь на теоретичні питання завдань № 1 і 2 студент одержує по 10 балів;

– за правильно виконане завдання № 3 (тести) студент одержує 20 балів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою
	для дворівневої шкали оцінювання
90–100	зараховано
70–89	
50–69	
1–49	не зараховано